

1.

Εἰς Σάμον, Ἀνδρέας Κάλβος

α΄

Ὅσοι τὸ χάλκεον χέρι
βαρὺ τοῦ φόβου αἰσθάνονται,
ζυγὸν δουλείας, ἃς ἔχωσι·
θέλει **ἀρετὴν** καὶ **τόλμην**
ἢ **ἐλευθερία**.

β΄

Αὐτὴ (καὶ ὁ μῦθος κρύπτει
νοῦν ἀληθείας) ἐπτέρωσε
τὸν Ἴκαρον· καὶ ἂν ἔπεσεν
ὁ περωθεὶς κ' ἐπνίγη
θαλασσωμένος·

γ΄

Ἄφ' ὕψηλὰ ὅμως ἔπεσε,
καὶ ἀπέθανεν **ἐλεύθερος**. -
Ἄν γένης σφάγιον ἄτιμον
ἐνὸς **τυράννου**, νόμιζε
φρικτὸν τὸν τάφον.

"Ὠδὴ Τέταρτη: Εἰς Σάμον - Μίλτος Πασχαλίδης (Live 2015)"

<https://youtu.be/8QcIMJM5-sM>

2.

Το άξιον εστί, Τα πάθη, Οδυσσέας Ελύτης

Ένα το χελιδόνι
κι η Άνοιξη ακριβή
**Για να γυρίσει ο ήλιος
θέλει δουλειά πολλή
Θέλει νεκροί χιλιάδες
να 'ναι στους Τροχούς
Θέλει κι οι ζωντανοί
να δίνουν το αίμα τους**

Θε μου Πρωτομάστορα
μ' έχτισες μέσα στα βουνά
Θε μου Πρωτομάστορα
μ' έκλεισες μες στη θάλασσα!

Πάρθηκεν από Μάγους
το σώμα του Μαγιού
Το 'χουνε θάψει
σ' ένα μνήμα του πέλαγου
Σ' ένα βαθύ πηγάδι
το 'χουνε κλειστό
Μύρισε το σκοτάδι
κι όλη η Άβυσσο.

Θε μου Πρωτομάστορα
μέσα στις πασχαλιές και Συ
Θε μου Πρωτομάστορα
μύρισες την **Ανάσταση!**

Ένα το χελιδόνι-Μικης Θεοδωράκης

<https://youtu.be/VTReB0eakWQ>

3.

Ο ταμένος, Τη ρωμοσύνη μην κλαις, Γιάννης Ρίτσος

Εδώ σωπαίνουν τα πουλιά σωπαίνουν κι οι καμπάνες
Σωπαίνει κι ο πικρός **Ρωμιός** μαζί με τους νεκρούς του
Και άπα στην πέτρα της σιωπής τα νύχια του ακονίζει
Μονάχος κι αβοήθητος της λευτεριάς ταμένος.

Τη ρωμοσύνη μην την κλαις εκεί που πάει να σκύψει
Με το σουγιά στο κόκκαλο με το λουρί στο σβέρκο
Να τη πετιέται αποξαρχής κι **αντρειεύει** και **θεριεύει**

Και καμακώνει το θεριό με το καμάκι του **Ήλιου.**

Ο ταμένος, Τη ρωμοσύνη μην κλαις, Μίκη Θεοδωράκης

<https://youtu.be/fLh9IxuW00M>

Περικλέους Επιτάφιος (αποσπάσματα)

37. "Το πολίτευμα που έχουμε σε τίποτε δεν αντιγράφει τα ξένα πολιτεύματα. Αντίθετα, είμαστε πολύ περισσότερο εμείς παράδειγμα για τους άλλους, παρά μιμητές τους. Το πολίτευμά μας λέγεται Δημοκρατία, επειδή την εξουσία δεν την ασκούν λίγοι πολίτες, αλλά όλος ο λαός". Όλοι οι πολίτες είναι ίσοι μπροστά στο νόμο για τις ιδιωτικές τους διαφορές. Για τα δημόσια αξιώματα προτιμώνται εκείνοι που είναι ικανοί και τα αξίζουν και όχι εκείνοι που ανήκουν σε μια ορισμένη τάξη. Κανείς, αν τύχει και δεν έχει κοινωνική θέση ή αν είναι φτωχός, δεν εμποδίζεται γι' αυτό να υπηρετήσει την πολιτεία, αν έχει κάτι άξιο να προσφέρει. Στη δημόσια ζωή μας είμαστε ελεύθεροι, αλλά και στις καθημερινές μας σχέσεις δεν υποβλέπουμε ο ένας τον άλλο, δε θυμώνουμε με το γείτονά μας αν διασκεδάζει και δεν του δείχνουμε όψη πειραγμένου που, αν ίσως δεν τον βλάπτει, όμως τον στενοχωρεί. Αν, ωστόσο, η αυστηρότητα λείπει από την καθημερινή μας ζωή, στα δημόσια πράγματα, από εσωτερικό σεβασμό, δεν παρανομούμε. Σεβόμαστε τους άρχοντες, πειθαρχούμε στους νόμους και, μάλιστα, σε όσους έχουν γίνει για να προστατεύουν τους αδυνάτους και όσους που, αν και άγραφοι, είναι ντροπή να τους παραβαίνει κανείς».

40. Αυτά είναι, μαζί με πολλά άλλα, που κάνουν θαυμαστή την πόλη μας. Αγαπούμε το ωραίο, αλλά μένουμε απλοί και φιλοσοφούμε χωρίς να είμαστε νωθροί. Τον πλούτο μας τον έχουμε για να τον χρησιμοποιούμε σε έργα και όχι για να τον καυχόμαστε. Δε θεωρούμε ντροπή τη φτώχεια. Ντροπή είναι να μην την αποφεύγει κανείς, δουλεύοντας. Οι ίδιοι, εμείς, φροντίζουμε και τις ιδιωτικές μας υποθέσεις και τα δημόσια πράγματα κι ενώ ο καθένας μας φροντίζει τις δουλειές του, αυτό δε μας εμποδίζει να κατέχουμε και τα πολιτικά. Μόνο εμείς θεωρούμε πως είναι όχι μόνον αδιάφοροι, αλλά και άχρηστοι εκείνοι που δεν ενδιαφέρονται για τα κοινά. Εμείς οι ίδιοι κρίνουμε κι αποφασίζουμε για τα ζητήματα μας και θεωρούμε πως ο λόγος δε βλάπτει το έργο. Αντίθετα, πιστεύουμε πως βλαβερό είναι το να αποφασίζει κανείς χωρίς να έχει φωτιστεί. Διαφέρουμε από τους άλλους και σε αυτό. Είμαστε τολμηροί, κι όμως ζυγίζουμε καλά την κάθε επιχείρηση μας, ενώ τους άλλους η άγνοια τους κάνει θρασεείς κι η γνώση αναποφάσιστους. Εκείνοι πρέπει να κρίνονται γενναιότεροι, όσοι ξέρουν καλά ποιο είναι το ευχάριστο και ποιο το φοβερό κι όμως δεν προσπαθούν ν' αποφύγουν τον κίνδυνο. Και στην διάθεση μας απέναντι στους ξένους διαφέρουμε απ' τους πολλούς, γιατί αποκτούμε φίλους ευεργετώντας τους και όχι περιμένοντας απ' αυτούς κάποιο καλό. Η φιλία του ευεργέτη είναι πιο σταθερή, γιατί προσπαθεί να διατηρήσει το δεσμό του με τον άλλο, ενώ εκείνος που χρωστάει χάρη είναι λιγότερο πρόθυμος, θεωρώντας την ευγνωμοσύνη του σαν χρέος κι όχι σαν αίσθημα. Μόνοι εμείς σκορπούμε απλόχερα τις ευεργεσίες μας, όχι από συμφεροντολογικούς υπολογισμούς, αλλά από φιλελεύθερη γενναιοδωρία».

41. «Με μια λέξη, τολμώ να πω ότι η Αθήνα είναι το πνευματικό κέντρο της Ελλάδας και νομίζω πως ο κάθε μας πολίτης θα μπορούσε, με τη μεγαλύτερη ευκολία και χάρη, πολλά και άξια έργα να κάνει σε πολλές εκδηλώσεις της ζωής. "Ότι αυτό που λέω δεν είναι ρητορικός κομπασμός, αλλά η αλήθεια η πραγματική, το δείχνει η δύναμη της πολιτείας που, μόνη απ' όλες τις άλλες πόλεις, είναι ανώτερη από τη φήμη της στην ώρα της δοκιμασίας, η μόνη που οι εχθροί της, όταν τους νικήσουμε δεν αγανακτούν, επειδή κατατροπώθηκαν από αναξίους, η μόνη που οι σύμμαχοι της δεν μπορούν να πουν ότι έχουν ανάξιο αρχηγό. Τη δύναμη μας δεν την αποκτήσαμε με άσημες, αλλά με λαμπρές πράξεις και γι' αυτό μας θαυμάζουν και θα μας θαυμάζουν πάντα, χωρίς να έχουμε ανάγκη από τον Όμηρο για να τραγουδήσει τις πράξεις μας, ούτε από κανέναν άλλο ποιητή που θα μάγευε προσωρινά με τα ωραία του λόγια, αλλά θα 'ρχόταν αργότερα η γνώση της αλήθειας να μας ζημιώσει. Η τόλμη μας ανάγκασε όλη τη γη και τη θάλασσα να μας ανοίξουν το διάβα και παντού στήσαμε μνημεία

αθάνατα για τα καλά ή τα κακά που μας έτυχαν. Για μια τέτοια πατρίδα και για να μην τους την στερήσουν, οι γενναίοι αυτοί σκοτώθηκαν στη μάχη, και, όσοι ζούμε, φυσικό είναι να είμαστε έτοιμοι να υποστούμε οτιδήποτε για χάρη της».

42. «Μίλησα πολύ για την πολιτεία μας, γιατί θέλησα ν'αποδείξω πως ο δικός μας αγώνας δεν είναι ο ίδιος με τον αγώνα των εχθρών μας, που δεν έχουν τίποτε το παρόμοιο με αυτά που ανέφερα, γιατί θέλησα να στηρίξω σε φανερές μαρτυρίες τον έπαινο των γενναίων αυτών. Και είπα τα περισσότερα που είχα να πω, γιατί η ανδρεία αυτών που κείτονται εδώ και των ομοίων τους στόλισε την πολιτεία με όσα εγώ. υμνώντας την, είπα πως έχει. Λίγοι είναι οι Έλληνες που δεν είναι, σαν και τους γενναίους αυτούς, κατώτεροι από τον έπαινο που τους γίνεται. Νομίζω πως ο θάνατος τους και φανέρωσε και απαθανάτισε την ανδρεία τους. Αν σε άλλα φανερωθεί κανείς κάπως κατώτερος, όμως πεθαίνοντας για την πατρίδα αποκτά το δικαίωμα να κρίνεται μόνο για την παλικαριά του. Όλοι μαζί, στην κοινή τους προσπάθεια, ωφέλησαν περισσότερο απ' ό,τι, ίσως, έβλαψε ο καθένας χωριστά στην ατομική του ζωή. Από τους γενναίους αυτούς κανείς, αν ήταν πλούσιος, δε δειλίασε για να σωθεί και να εξακολουθήσει να χαίρεται τον πλούτο του, κανείς, αν ήταν φτωχός, δεν προσπάθησε ν'αποφύγει τη συμφορά για να έχει την ελπίδα μιας καλύτερης ζωής. Λογαριάζοντας πως ανώτερο απ' όλα είναι να τιμωρήσουν τον εχθρό και πως απ' όλους τους κινδύνους αυτός τον οποίο αντιμετώπιζαν ήταν ο ενδοξότερος, τον αντιμετώπισαν για να εκδικηθούν τους εχθρούς. Μη ξέροντας αν θα επιτύχουν, βασίστηκαν στην ελπίδα, στη μάχη, όμως, απάνω δε στηρίχθηκαν παρά στον εαυτό τους για να πολεμήσουν. Προτίμησαν ν' αντισταθούν και να πεθάνουν παρά να δειλιάσουν και να ζήσουν κι απέφυγαν έτσι τη ντροπή της κατακραυγής, θυσιάζοντας τη ζωή τους για το έργο που είχαν αναλάβει. Η στιγμή που τους βρήκε το χτύπημα της μοίρας δεν ήταν γι' αυτούς στιγμή φόβου, αλλά δόξας».